

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)
av den 11 mars 1986*

I mål 121/85

har High Court of Justice gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Conegate Limited

och

HM Customs & Excise.

Begäran avser tolkningen av artiklarna 36 och 234 i fördraget.

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden T. Koopmans och domarna K. Bahlmann, G. Bosco, T.F. O'Higgins och F. Schockweiler,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn,
justitiesekreterare: D. Louterman, byrådirektör,

som beaktat yttrandena från

- sökanden i målet vid den nationella domstolen, genom N. Peters, barrister,
- Förenade kungarikets regering, genom P. Bucknell, i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom E. White, i egenskap av ombud,

som hört generaladvokatens förslag till avgörande, framlagt vid sammanträde den 21 januari 1986,

* Rättegångspråk: engelska.

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

- 1 Genom beslut av den 30 november 1984, som inkom till domstolen den 29 april 1985, har High Court of Justice, Queen's Bench Division, enligt artikel 177 i EEG-fördraget ställt flera frågor om tolkningen av artiklarna 36 och 234 i fördraget för att kunna avgöra om vissa bestämmelser i den nationella tullagstiftningen är förenliga med gemenskapsrätten.
- 2 Dessa frågor har uppkommit inom ramen för en tvist angående de brittiska tullmyndigheternas beslag av vissa varor som importerats från Förbundsrepubliken Tyskland av Conegate Ltd. Vid en kontroll på den flygplats dit varorna anlant konstaterade tulltjänstemännen att det huvudsakligen rörde sig om uppblåsbara dockor av uppenbart sexuell karaktär och andra erotiska artiklar som de bedömde vara "oanständiga eller obscena", och som det enligt avsnitt 42 i Customs Consolidation Act 1876 är förbjudet att importera till landet.
- 3 På begäran av tullmyndigheterna beslutade Uxbridge Magistrates Court om beslag av varorna, vilket beslut senare också fastställdes av Southwark Crown Court. Conegate överklagade det sistnämnda beslutet till High Court och hävdade att beslaget av varorna under förevarande omständigheter stred mot artikel 30 i fördraget och inte var berättigat av hänsyn till allmän moral enligt artikel 36 i fördraget.
- 4 Till stöd för detta har Conegate anfört att även om domstolen i sin dom av den 14 december 1979 i målet 34/79 Henn och Darby (Rec. 1979 s. 3795) slagit fast att importförbud kan vara berättigade av hänsyn till allmän moral och att det i princip ankommer på varje medlemsstat att fastställa vilka krav på allmän moral som skall gälla inom dess territorium, så framgår det också av domen att ett sådant förbud kan utgöra ett medel för godtycklig diskriminering enligt artikel 36 andra meningen, om det inom den berörda medlemsstaten pågår en legal handel med dessa varor. Detta är fallet i Förenade kungariket där det inte finns något generellt förbud mot tillverkning och saluföring av erotiska artiklar, men däremot ett förbud mot tillverkning och saluföring av obscena skrifter, vilket var vad den nämnda domen av den 14 december 1979 gällde.

5 Conegate har i detta hänseende anfört att brittisk lagstiftning inte föreskriver några restriktioner för tillverkningen av de varor som tvisten gäller och att handeln med sådana varor endast begränsas genom förbud mot postbefordran och skyltning. I vissa delar av Förenade kungariket gäller andra restriktioner. I England och i Wales kan de lokala myndigheterna t.ex. välja mellan att släppa handeln fri eller att begränsa antalet försäljningsställen genom att endast tillåta försäljning i sexbutiker med särskilt tillstånd.

6 Eftersom High Court fann att tvisten gav upphov till ett problem rörande tolkningen av gemenskapsrätten beslutade man att förklara målet vilande och hänsköt följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1. När vissa varor omfattas av ett totalt nationellt förbud mot import till en medlemsstat från en annan medlemsstat på grund av att de är oanständiga eller obscena, är det då tillräckligt för bedömningen att det i den importerande staten inte finns någon ”laglig handel” med varorna i fråga i enlighet med punkterna 21 och 22 i domstolens dom i målet 34/79 Henn och Darby (Rec. 1979, s. 3795)

a) att dessa varor får tillverkas och saluföras i den importerande staten med förbehåll endast för

i) ett totalt förbud mot postbefordran,

ii) begränsningar vad gäller skyltning, och

iii) i vissa delar av medlemsstaten, ett system med tillstånd för butiker som endast får sälja endast till kunder på minst 18 år, vilket system inte påverkar medlemsstatens gällande rätt i fråga om oanständighet och obscenitet,

eller

b) krävs det att det finns ett totalt förbud mot tillverkning eller saluföring av dem i importstaten?

2. Om det i den importerande staten förekommer ”laglig handel” med varor som omfattas av ett totalt nationellt förbud mot import från en annan medlemsstat på grund av att de är oanständiga eller obscena, kan den importerande staten under sådana omständigheter åberopa hänsyn till allmän moral i enlighet med artikel 36 i Fördraget om

upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, för att förbjuda import av sådana varor från en annan medlemsstat på grund av att de är oanständiga eller obscena, eller utgör ett sådant förbud ett medel för godtycklig diskriminering eller en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna?

3. Utgör förbudet mot import av oanständiga eller obscena varor i avsnitt 42 i 1876 års Customs Consolidation Act ett medel för godtycklig diskriminering eller en förtäckt begränsning enligt artikel 36 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, om det omfattar varor som är förbjudna enligt den lagen, men som inte är förbjudna enligt 1959 års Obscene Publications Act?
 4. Oavsett svaret på dessa frågor, är det förenligt med artikel 234 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen att en medlemsstat som i enlighet med sina internationella skyldigheter enligt 1923 års Genèvekonvention om bekämpande av handeln med obscena skrifter samt Världspostkonventionen (förnyad i Lausanne 1974 och som trädde i kraft den 1 januari 1976) inför ett absolut förbud mot import från en annan medlemsstat av varor som bedöms vara oanständiga eller obscena?"
7. Conegate, Förenade kungarikets regering och kommissionen har inkommit med yttranden till domstolen.

Den första frågan

8. Conegate har hänvisat till sina inlägg vid de nationella domstolarna och hävdat att artikel 42 i 1876 års Customs Consolidation Act, eftersom den innehåller ett generellt förbud mot import av oanständiga och obscena varor, är mer restriktiv än den lagstiftning som gäller för handeln med sådana varor i de olika delarna av landet, däribland England och Wales. Detta gäller i ännu större utsträckning för situationen i Nordirland där lagstiftningen inte innehåller några andra restriktioner för handeln med sådana varor än de som rör postbefordran och skyltning.
9. Förenade kungarikets regering har inledningsvis anfört att den första frågan från High Court visserligen innehåller en korrekt beskrivning av de restriktioner för handeln med oanständiga eller obscena varor som gäller i England,

Wales och Nordirland, men att den inte går in på de mer restriktiva bestämmelser som gäller i Skottland och Isle of Man. Den lagstiftning som gäller i Skottland förbjuder spridandet av "obscena artiklar" i försäljnings-syfte; begreppet "artiklar" omfattar bland annat framställningar och modeller. Det finns dock ännu ingen rättspraxis som visar om begreppet "obscena artiklar" omfattar varor av det slag som de som importeras av Conegate. Dessa produkter utgör dock otvivelaktigt sådana "oanständiga eller obscena framställningar" som det enligt den gällande lagstiftningen på Isle of Man är förbjudet att tillverka och sprida. Förenade kungariket har även framhållit att en stat som på detta sätt består av olika konstitutionella delar vars lagstiftningar kan skilja sig sinsemellan men som har en gemensam tullagstiftning måste anpassa denna till de striktaste interna reglerna.

- 10 Förenade kungariket har vidare anfört att det av en samlad bedömning av de bestämmelser som gäller i de olika delarna av Förenade kungariket framgår att dessa mycket tydligt ger uttryck för en negativ inställning till handel med oanständiga varor. Det skall i detta sammanhang påpekas att den brittiska lagstiftningen skärpts på senare år, särskilt vad gäller pornografiska fotografier, villkoren för att få tillstånd att driva sexbutiker och skyltning av obscen material. Det är således ingen egentlig skillnad mellan om varorna i fråga är inhemska eller importerade.
- 11 Kommissionen har inledningsvis gjort gällande att begreppet "laglig handel", som förekommer i den nämnda domen av den 14 december 1979, och som den första frågan hänvisar till, inte avser handel som är legitim eller respektabel utan omfattar varje form av handel som är tillåten i den berörda medlemsstaten. Enligt kommissionen är detta fallet när det gäller ifrågasvarande varor eftersom de restriktioner som den nationella domstolen angivit i sin första fråga inte medför att det saknas en laglig handel med dessa varor.
- 12 Kommissionen har dessutom anfört att även om medlemsstaterna, på gemenskapsrättens nuvarande stadium, själva kan fastställa vilka krav på allmän moral som skall gälla så begränsas denna handlingsfrihet ändå av den princip som innebär att medlemsstaterna inte kan ställa strängare krav på importerade varor än de som gäller för samma varor som tillverkas och saluförs på det egna territoriet.
- 13 Den första frågan berör främst det allmänna problemet huruvida ett förbud mot import av vissa varor kan vara berättigat av hänsyn till allmän moral när lagstiftningen i den berörda medlemsstaten inte innehåller något förbud mot tillverkning och saluföring av samma varor på det nationella territoriet.

- 14 Enligt artikel 36 i fördraget skall bestämmelserna om fri rörlighet för varor inom gemenskapen inte hindra sådana förbud mot import som grundas på "hänsyn till allmän moral". Som domstolen fastställt i den nämnda domen av den 14 december 1979 ankommer det i princip på varje enskild medlemsstat att fastställa vilka krav på allmän moral som skall gälla inom dess territorium, i enlighet med dess egen värdeskala och i den form som staten väljer.
- 15 Även om medlemsstaterna enligt gemenskapsrätten är fria att tillämpa sina egna kriterier vid bedömningen av om vissa varor skall anses oanständiga eller obscena så kan dock det förhållandet att en vara anses sedlighetssårande inte motivera restriktioner för den fria rörligheten för varor, om den berörda medlemsstaten inte vidtar några rättsliga åtgärder eller andra seriösa och kraftfulla åtgärder för att stoppa spridningen av samma varor, som tillverkas eller saluförs på det egna territoriet.
- 16 Härav följer att en medlemsstat inte kan åberopa hänsyn till allmän moral som grund för att förbjuda importen av vissa varor från andra medlemsstater när dess lagstiftning inte innehåller något förbud mot att tillverka eller saluföra samma varor på det egna territoriet.
- 17 Det är inte domstolens sak att inom ramen för sin behörighet enligt artikel 177 pröva om och i vilken utsträckning den brittiska lagstiftningen innehåller ett sådant förbud. Det skall dock påpekas att prövningen av huruvida det finns ett sådant förbud i en stat bestående av flera konstitutionella delar med olika intern lagstiftning endast kan ske på grundval av en samlad bedömning av alla dessa lagstiftningar. Även om det inte i sig är en förutsättning för tillämpningen av denna bestämmelse att tillverkning och saluföring av de varor som omfattas av importförbudet är förbjudna i alla statens konstitutionella delar så skall det åtminstone av en samlad bedömning av de olika tillämpliga bestämmelserna framgå att deras huvudsakliga syfte är att förbjuda tillverkning och saluföring av dessa varor.
- 18 I förevarande fall har den nationella domstolen genom utformningen av den första frågan noga redogjort för innehållet i den nationella lagstiftning vars förenlighet med gemenskapsrätten den ämnar pröva. Den hänvisar således till bestämmelser i den importerande staten som föreskriver att varorna i fråga fritt får tillverkas och att handeln med dem endast begränsas av de restriktioner som uttryckligen nämns i frågan, dvs. ett totalt förbud mot postbefordran, begränsningar vad gäller skyltning och, i vissa delar av den berörda medlemsstaten, ett system som innebär att varorna endast får säljas

i butiker med särskilt tillstånd och endast till kunder på minst 18 år. Sådana restriktioner kan dock inte innehållsmässigt likställas med ett förbud mot tillverkning och saluföring.

19 Under det muntliga förfarandet har Förenade kungarikets regering åter understrukit att det i landet för närvarande inte förekommer någon tillverkning av varor som är likvärdiga med de av Conegate importerade varorna; detta förhållande, som inte utesluter att sådana varor kan tillverkas och som dessutom inte åberopats av High Court, kan inte leda till någon ändring av bedömningen.

20 Svaret på den första frågan blir således följande. En medlemsstat kan inte i syfte att förbjuda import av vissa varor med motiveringen att de är oanständiga eller obscena, åberopa hänsyn till allmän moral enligt artikel 36 i fördraget, när samma varor fritt kan tillverkas på dess territorium och handeln med dessa varor endast begränsas av ett totalt förbud mot postbefordran av dem, begränsningar vad gäller skyltning och, i vissa landsdelar, ett system som innebär att de endast får säljas i butiker med särskilt tillstånd och till kunder på minst 18 år.

21 Denna slutsats hindrar dock inte att dessa varor när de förts in i den berörda medlemsstaten underkastas samma handelsrestriktioner som motsvarande varor vilka tillverkas och saluförs inom landet.

Den andra och den tredje frågan

22 Med hänsyn till svaret på den första frågan är den andra och den tredje frågan överflödiga.

Den fjärde frågan

23 Conegate, Förenade kungarikets regering och kommissionen är eniga om att den fjärde frågan saknar betydelse för avgörandet av målet vid den nationella domstolen. 1923 års Genèvekonvention berör endast obscena "skrifter", vilka inte berörs av målet i fråga, och Världspostkonventionen kan inte tillämpas på import som skett på annat sätt än med post.

- 24 Kommissionen har dessutom påpekat att det framgår av domstolens fasta rättspraxis att artikel 234 i fördraget, som föreskriver att "rättigheter och förpliktelser" som följer av avtal ingångna innan detta fördrag trädde i kraft, endast berör rättigheter och förpliktelser mellan medlemsstater och tredje länder. Sådana avtal kan således inte åberopas som grund för restriktioner för handeln mellan gemenskapens medlemsstater.
- 25 Detta kommissionens argument måste godtas. Som domstolen fastställt i sin dom av den 14 oktober 1980 i målet 812/79 Burgoa (Rec. 1980 s. 2787) syftar artikel 234 till att säkerställa att dels tillämpningen av fördraget inte påverkar respekten för de rättigheter för tredje land som följer av ett avtal som tidigare ingåtts med en medlemsstat, dels att medlemsstaten uppfyller sina förpliktelser enligt detta avtal. Avtal som ingåtts innan fördraget trädde i kraft kan således inte åberopas i förhållandet mellan medlemsstaterna till stöd för restriktioner för handeln inom gemenskapen.
- 26 Svaret på den fjärde frågan blir alltså följande. Artikel 234 i fördraget skall tolkas så att ett avtal som ingicks innan fördraget trädde i kraft inte kan åberopas till stöd för restriktioner för handeln mellan medlemsstaterna.

Rättegångskostnader

- 27 De kostnader som har förorsakats Förenade kungarikets regering och kommissionen, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

– angående de frågor som genom beslut av den 30 november 1984 förts vidare av High Court of Justice – följande dom:

- 1) En medlemsstat kan inte i syfte att förbjuda import av vissa varor med motiveringen att de är oanständiga eller obscena åberopa hänsyn till

allmän moral enligt artikel 36 i fördraget, när samma varor fritt kan tillverkas på dess territorium och handeln med dessa varor endast begränsas av ett totalt förbud mot postbefordran, begränsningar vad gäller skyltning och, i vissa delar av landet, ett system som innebär att de endast får säljas i butiker med särskilt tillstånd och bara till kunder på minst 18 år.

- 2) Artikel 234 i EEG-fördraget skall tolkas så att ett avtal som ingicks innan fördraget trädde i kraft inte kan åberopas till stöd för restriktioner för handeln mellan medlemsstaterna.

Koopmans

Bahlmann

Bosco

O'Higgins

Schockweiler

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 11 mars 1986.

P. Heim
Justitiesekreterare

T. Koopmans
Ordförande på fjärde avdelningen